

1.1.5 הבדלים מגדריים המשפיעים על נסיבות החיים

למרות החתירה לשוויון, בגרמניה עדיין קיים אי-שוויון בקטגוריית המגדר:

- הכנסה, פערי שכר בין המינים: ב-2022, נשים השתכרו במוצע 18% לשעה פחות מגברים;
- פער מגדרי משמעותי בעבודה בסיעוד בשכר או שלא בשכר;
- סיכון לעוני להורים יחידניים: 2.15 מיליון נשים ו-462,000 גברים חד-הוריים;
- חוויות של אלימות/התעללות מינית/אלימות במשפחה: 80% מהנשים/נערות, 20% מהגברים/נערים. מקרי האלימות נגד הקהילה הלהט"בית הוכפלו מאז 2013;
- תנאי חיים בלתי-יציבים, חסרי בית, אנשים המתגוררים במקלטים: בין שוויון בין המינים עד לרוב של נערות/נשים.

1.1.5 הבדלים מגדריים המשפיעים על נסיבות החיים

על אף המאמצים (לכאורה) ליצירת שוויון זכויות או שוויון הדמנויות בגרמניה, המגדר נותר גורם משמעותי בבסיס הפערים החברתיים. על פי רוב, חוויות של אי-שוויון הקשורות במגדר מצטברות עם קטגוריות אחרות (גזע, מעמד חברתי, זהות...). בני הימונים קיימים הבדלים משמעותיים בין נסיבות החיים של אנשים בעלי זהויות מגדריות שונות מאוד (מאז 2018 קיימת בגרמניה אפשרות לרשום את המגדר כ"אחר" במשרד הפנים).

במוצע, נשים מרוויחות 18% פחות לשעה מגברים. הפער אף גדול יותר הרבה יותר בין מערב גרמניה וברלין (20%) לבין מזרח גרמניה (7%). פערי השכר במגדר הציבורי עומדים על 7% והם קטנים הרבה יותר מאשר במגדר הפרטי (21%). גם היקף התעסוקה בשכר שונה באופן משמעותי: 94% מהגברים עובדים במשרה מלאה לעומת 34% מהנשים. שני שלישים מהעובדים המועסקים בתעסוקה שולית הינן נשים. בנוסף, קיימת חלוקה לא שוויונית גם בסיעוד: 34% מכלל הנשים העובדות מועסקות בתחום השירותים החברתיים. שיעור הנשים המועסקות במעונות היום עומד על 96%, בבתי הספר היסודיים 90%, בשירותי סיעוד פרטיים 87%, בביקורן 75%. 34% מכלל הנשים העובדות מועסקות בתחום השירותים החברתיים. לעומת 8% מכלל הגברים המועסקים. למרות אירועי "יום הבנות והבנים", מגוון המקצועות הניתנים לבחירה על ידי בנות ובנים נותר ספציפי למגדר. גם העבודה בתחום הסיעוד ללא שכר נעשית בעיקר על ידי נשים (עבודה בטיפול, עבודה בהתנדבות...).

הדבר משפיע גם על דפוסי האבטלה: במוצע, נשים נמצאות מחוץ לשוק העבודה בשכר זמן כפול מאשר גברים. שיעור הנשים בקרב המובטלים לטווח ארוך גבוה מזה של הגברים.

הסכנה להידרדר לעוני קיימת במיוחד לאחר פרידה, בקרב הורים יחידניים ונשים "רווקות". מבין הורים היחידניים, 2.2 מיליון הם נשים ו-407,000 גברים.

התפלגות מגדרית בחורה ניכרת גם בשיעור ההורים בחופשת לידה לאחר לידתו של הילד הצעיר עד גיל 3 מתוך כלל ההורים העובדים: 42.2% מהם נשים ו-2.6% גברים.

80% מהנשים והנערות חוו אלימות במשפחה או התעללות מינית לעומת 20% מהגברים והנערים. אלימות נגד להט"ב (לסביות, הומוסקסואלים, ביסקסואלים וטרנסג'נדרים) הוכפלה בין השנים 2013 ל-2020.

עבור אנשים הנתונים למצבים בלתי-יציבים, ניתן רק לאמוד את הנתונים: שיעור הנשים בקרב מבוגרים חסרי בית הוא כמעט 30%. עם זאת, בקרב אנשים מתחת לגיל 18, נערות/נשים מיוצגות במספרים גבוהים באופן בלתי פרופורציונלי.

דפוסי פרשנות וקלישאות המשפיעות על התפיסה המגדרית אחראים גם לאפליה משמעותית במתן השירותים לרוחות הילדים והנוער, כמו הענקת תמיכה חינוכית מאוחרת יותר לבנות מאשר לבנים.

סעיף 9 בספר החוקים הוסיאלי השמיני: "העיקרון הבסיסי של החינוך – שוויון זכויות בין בנות לבנים" מתייחס לנסיבות החיים הספציפיות למגדר. פסקה 3 בחוק קוראת "להתחשב בנסיבות החיים השונות של בנות, בנים וצעירים טרנסג'נדרים, א-בינאריים ואינטרסקסואלים, כדי לצמצם את החסרונות ולקדם שוויון מגדרי".

נתונים רשמיים בסיסיים מועדפים בדוחות השוויון המגדרי של הממשלה הפדרלית.

עם הצגת האג'נדה לשנת 2030 בניו יורק ב-2015, הקהילה הבינלאומית סיכמה לראשונה על יעד מקיף לשוויון מגדרי כאחד מ-17 יעדים גלובליים לפיתוח בר-קיימא. בה בעת, השוויון המגדרי מעוגן גם כנושא רחבי-אג'נדה לשנת 2030.

לקריאה נוספת

Bundesregierung (2011): Neue Wege – Gleiche Chancen. Gleichstellung von Frauen und Männern im Lebensverlauf. Erster Gleichstellungsbericht. BT-Drucksache 17/6240, Berlin; online: <https://dserver.bundestag.de/btd/17/062/1706240.pdf> (last accessed: 10 July 2023).

Bundesregierung (2018): Zweiter Gleichstellungsbericht der Bundesregierung. BT-Drucksache 18/12840, Berlin; online: <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/service/publikationen/zweiter-gleichstellungsbericht-der-bundesregierung/119796> (last accessed: 10 July 2023).

Geschäftsstelle Dritter Gleichstellungsbericht Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik e. V. (2021): Dritter Gleichstellungsbericht der Bundesregierung; online: <https://www.dritter-gleichstellungsbericht.de> (last accessed: 10 July 2023).

Klammer, Ute/ Motz, Markus (Hrsg.) (2011): Neue Wege – Gleiche Chancen. Expertisen zum Ersten Gleichstellungsbericht der Bundesregierung.